

› **Landran (“land grabbing”)**: Utenlandske selskaper kjøper eller leier landområder i det globale sør, for eksempel for å produsere mat. Småbønder blir ofte **fratatt både landområder og levebrød**.

› **Utnyttelse av mennesker**: Ved å fokusere på å maksimere profitt utnytter mange store selskaper de lokale og mindre handelskjedene, og tilbyr **ikke sunne og rettferdige arbeidsforhold eller rettferdig betaling til sine arbeidere**.

› **Prisstigning for lokalbefolkningen:** Når produkter blir populære i rikere land, f.eks. Quinoa, tjener produsentene mer hvis de selger dem til utlandet. Produktet **blir dyrere på det lokale markedet.** Lokalbefolkningen mister tilgangen til mesteparten av sin tradisjonelle ernæring.

› **Kjedelig på smak:** Siden **bare noen få avlinger og husdyr** er motstandsdyktige mot skadedyr, **utgjør de en høy prosentandel av det som produseres.** Dette fører til ensformighet i matbutikkhyllene og på tallerkenene våre.

Biologisk mangfold: Mangfoldet av arter, økosystemer og gener **minker veldig raskt over hele verden.**

1

2

› **Industrialisert landbruk: landskap blir åkre**, f.eks. hogges store deler av regnskogen ned for å gi plass til soyabønner.

› **Monokulturer:** Store åkre der det kun dyrkes én plantetype. **Mange planter kan ikke vokse der og mange dyr kan ikke leve der lenger.**

Reduksjon av biologisk mangfold, som **for eksempel insektvariasjoner**, (f.eks. bier, som er avgjørende for menneskeliv):

› **Sprøytemidler**

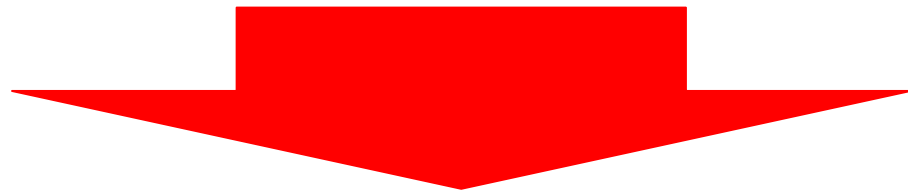
3

› **Standardiserte plantesorter og dyreraser:** Mange planter og dyreraser, som er viktige for det biologiske mangfoldet, **produseres ikke lenger fordi de viser seg å være ulønnsomme**, eller produksjonen ser ut til å være for omfattende.

4

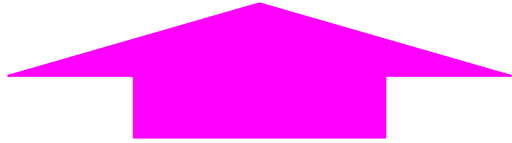
Reduksjon av biologisk mangfold = ødeleggelse av:

- **naturområder** som har viktige funksjoner innenfor det globale økosystemet (f.eks. er skogene naturlige karbonlagre fordi de bruker det og lagrer det som biomasse).
- **mangfoldige økosystemer**: tilpasningsdyktige til miljøendringer

Ustabilitet i økosystemene!

› **Rask endring av klimaforhold:** så raskt at mennesker og deres naturlige miljøer knapt kan tilpasse seg!

› **Industriell matproduksjon**
forårsaker **høye utslipp av klimagasser**
og har **stor innvirkning på global oppvarming.**

› **Intensivert kjøttproduksjon**
› **Lang transport**, kjøling er ofte nødvendig.
› **Emballasjeavfall:** sløsing med ressurser,
langsom nedbrytning, helsefarlig.

Industriell matproduksjon fokuserer på **billig** produksjon i **store mengder**.

Mattap: i tidlige stadier av produksjonen som høsting, lagring og transport.

Matavfall: matvarer blir kastet av matbutikker, supermarkeder og forbrukere.

Den industrielle matproduksjonen forårsaker **avlingstap**: **klimaendringer påvirker småbønder mest**, spesielt i Afrika sør for Sahara og Sørøst-Asia.